

Robertas Dž. Šileris (Robert James Shiller)

Lietuvos mokslų akademijos užsienio narys nuo 2020 m.

Specialybė – ekonomika

2013 m. Nobelio ekonomikos premijos laureatas prof. Robertas Šileris 2008–2019 m. *IDEAS RePEc* įvardytas tarp 100 įtakingiausių pasaulio ekonomistų. 2010 m. žurnalas *Foreign Policy* įrašė į savo geriausių pasaulio mąstytojų sąrašą. 2011 m. *Bloomberg* agentūra įtraukė į 50 įtakingiausių finansų tyrėjų sąrašą. 2013 m. britų žurnalas *Prospect* taip pat įrašė į iškiliausių pasaulio mąstytojų sąrašą. Prof. R. Šilerio ekonomine tematika parašytos knygos tapusios bestseleriais, mokslininkas skaito pranešimus Davoso ekonomikos forume. Dauguma jo darbų pripažinti ne tik teoriniu, bet ir praktiniu lygmeniu.

Robertas Šileris (Robert James Shiller) gimė 1946 m. kovo 29 d. Detroite (Mičiganas), Ruth R. (gim. Radvilė) ir inžinieriaus-verslininko Benjaminio Peterio Šilerio antros kartos lietuvių kilmės šeimoje. Visi keturi Šilerio seneliai yra gimę Lietuvoje. Senelis Jurgis Ignas Šileris (Szileris) ir viena iš močiukių atvyko į JAV apie 1908 m.

R. Šileris 1967 m. baigė Mičigano universitete bakalauro studijas. 1968 m. – Masačusetso technologijos institute magistro studijas. 1972 m. apgynė disertaciją „Racionalūs lūkesčiai ir palūkanų normų struktūra / *Rational expectations and the structure of interest rates*“ vadovaujant Nobelio ekonomikos premijos laureatui Frankui Modiljaniui (Franco Modigliani).

Nuo 1982 m. R. Šileris yra prestižinio Jeilio universiteto (JAV) Sterlingo ekonomikos profesorius, Jeilio vadybos mokyklos Tarptautinio finansų centro tikrasis narys. Taip pat yra dirbęs kviestiniu profesoriumi Pensilvanijos ir Minesotos universitetuose, Londono ekonomikos mokykloje, Nacionaliniame ekonominių tyrimų biure. Nuo 2005 m. – Amerikos ekonomikos asociacijos viceprezidentas; 2016 m. išrinktas prezidentu. 2006–2007 m. – Rytų ekonomikos asociacijos prezidentas. Jis taip pat yra investicijų valdymo įmonės „MacroMarkets LLC“ įkūrėjas ir vyriausiasis ekonomistas. R. Šilerio darbai 2009 m. įvertinti Vokietijos banko „Deutsche Bank“ premija.

Už indėlį tiriant finansų rinkų pokyčius ir akcijų kainos dinamiką 2013 m. prof. R. Šileriui, Judžinui Famai (Eugene Fama) ir Larsui Piteriui Hansenui (Lars Peter Hansen) skirta Nobelio ekonomikos premija. 2015 m. R. Šileriui skirta JAV Ekonominio švietimo tarybos premija.

Pasaulinėse finansų rinkose plačiai taikomi jo vardo kainos-įplaukų indeksai. Šilerio nuostata, kad „gyventi išleidžiant mažiau, nei galite, yra geriausia galimybė kurti savo ilgalaikiam turtui“, yra naujas tvrios ekonomikos plėtros požiūris. Prof. R. Šileris konsultavo pasaulinius lyderius ir dėl kriptovaliutų bei bitkoino naudojimo ekonominėje politikoje perspektyvų. Jis iš anksto prognozavo, kad, sprogus JAV nekilnojamojo turto burbului, gali kilti pasaulinė 2007–2008 m. krizė. 2010 m. palaikė idėją, kad norėdami sutvarkyti finansų ir bankų sistemas siekiant išvengti būsimos finansų krizės, bankai turi išleisti naujos rūšies skolą, vadinamą neapibrėžtuoju kapitalu, kuri automatiškai paverčiama nuosavybe, jei reguliavimo institucijos nustato, kad yra sisteminė nacionalinė finansų krizė ir jei bankas tuo pačiu metu pažeidžia kapitalo pakankumą.

Šiuo metu prof. R. Šileris yra pateikęs ekonomines prognozes dėl koronaviruso (Covid-19) pandemijos.

Svarbesni R. Šilerio veikalai:

- *Narrative Economics: How Stories Go Viral and Drive Major Economic Events*, Robert J. Shiller, Princeton University Press (2019).
- *Phishing for Phools: The Economics of Manipulation and Deception*, George A. Akerlof and Robert J. Shiller, Princeton University Press (2015).
- *Finance and the Good Society*, Robert J. Shiller, Princeton University Press (2012).
- *Animal Spirits: How Human Psychology Drives the Economy, and Why It Matters for Global Capitalism*, George A. Akerlof and Robert J. Shiller, Princeton University Press (2009).
- *The Subprime Solution: How Today's Global Financial Crisis Happened, and What to Do about It*, Robert J. Shiller, Princeton University Press (2008).
- *The New Financial Order: Risk in the 21st Century*, Robert J. Shiller, Princeton University Press (2003).
- *Irrational Exuberance*, Robert J. Shiller, Princeton University Press (2000).
- *Macro Markets: Creating Institutions for Managing Society's largest Economic Risks*, Robert J. Shiller, Clarendon Press, New York: Oxford University Press (1993).
- *Market Volatility*, Robert J. Shiller, MIT Press (1990).

Robertas Šileris palaiko glaudžius ryšius su Lietuvos mokslo centrais. Jis yra Fizinių ir technologijos mokslų centro tarptautinės Patarėjų tarybos narys, ISM Vadybos ir ekonomikos universiteto garbės profesorius, bendradarbiauja su Lietuvos banko ekspertais.

Lietuvoje 2016 m. išleista jo ir bendraautorius, taip pat Nobelio premijos laureato Džordžo A. Akerlofo (George Arthur Akerlof) knyga *Kvailių žvejonė: manipuliacijų ir apgaulių ekonomika*. Tais metais Robertas Šileris dalyvavo knygos pristatyme Lietuvos skaitytojams.

R. Šilerio 2019 m. išleista knyga *Narrative Economics (Pasakojamoji ekonomika)* yra įtraukta į *Financial Times Best books of 2019* sąrašą. Šios knygos pristatymas Europoje turėjo įvykti 2020 m. pavasarį, kartu jis tikėjosi vėl užsukti į Vilnių ir susitikti su Vilniaus universiteto mokslininkais bei Lietuvos mokslų akademijos nariais.

2020 m. liepos 6 d. apdovanotas ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Komandoro kryžiumi.

Daugiau informacijos <http://www.econ.yale.edu/~shiller/>

2020-09-22